

LASTENSUOJELUN JÄLKIHUOLLON SIIRTYMÄVAIHE LÄNSI-UUDENMAAN HYVINVOINTIALUEELLA

Niina Kaukatie,
Minja Kantinkoski
Sosiaalityön
käytäntötutkimus
Sosiaalityö
Helsingin yliopisto
Tammikuu 2025

TUTKIMUKSEN KONTEKSTI

Lastensuojelulain (2007/417 § 75) mukaan hyvinvointialueen on järjestettävä lapselle tai nuorelle jälkihuolto sijaishuollon päättymisen jälkeen tai avohuollon tukitoimena tapahtuneen sijoituksen päättymisen jälkeen, jos sijoitus on kestänyt yhtäjaksoisesti vähintään puoli vuotta ja kohdistunut lapseen yksin. Hyvinvointialueen järjestämän jälkihuollon sisällön on oltava lapsen tai nuoren tuen tarpeisiin perustuvaa ja asiakassuunnitelman huomioon ottavaa (Lastensuojelulaki 2007/417 § 76).

Länsimaishessa yhteiskunnassa aikuistuvilla nuorilla siirtymäprosessi aikuisuuteen ei useinkaan tapahdu hetkessä, vaan nuorilla on mahdollisuuksia erilaisiin kokeiluihin ja valintoihinsa pohtimiseen (Bengtsson, Sjöblom & Öberg, 2020). Sijaishuollosta itsenäistyvillä nuorilla ei välttämättä ole samanlaista tukea lähipiiristä saatavilla kuin muilla samanikäisillä nuorilla ja itsenäistymisen ajankohta on määritelty viimeistään 18-vuotissyntymäpäivään.

Kodin ulkopuolelle sijoitettujen nuorten siirtymä nuoruudesta aikuisuuteen ei siis sisällä samanlaista ajallista laajennusta kuin heidän ikätovereillaan ja siirtymä myös tapahtuu haavoittuvaisemmissa olosuhteissa (Bengtsson ym., 2020).

TUTKIMUKSEN TARKOITUS

Käytäntötutkimuksen tarkoituksena oli saada tietoa siitä, mitä siirtymävaihe lastensuojelun sijaishuollosta jälkihuoltoon pitää sisällään ja, millaisia kehittämistarpeita siirtymävaiheen työllä on Länsi-Uudenmaan hyvinvointialueella. Tavoitteena oli tuottaa sellaista tietoa, jota hyvinvointialue voi hyödyntää toimintansa kehittämisessä. Tutkimus toteutettiin Länsi-Uudenmaan hyvinvointialueen jälkihuollon kanssa yhteistyössä.

Tutkimuskysymykset olivat:

1) Mitä jälkihuollon siirtymävaiheen työ sisältää Länsi-Uudenmaan hyvinvointialueella?

2) Millaisia siirtymävaiheen työn kehittämistarpeita jälkihuollon sosiaalityöntekijät tunnistavat?

AINEISTO JA ANALYYSI

Aineisto kerättiin hyvinvointialueen jälkihuollon sosiaalityöntekijöille pidetyillä kolmella ryhmähaastattelulla, joihin osallistui yhteensä 12 sosiaalityöntekijää. Haastattelussa oli kaksi teemaa: kuvaus tämänhetkisestä työskentelystä ja näkökulmia kehittämiseen.

Haastattelut litteroitiin ja pseudonymisoitiin. Litteroitua aineistoa analysoitiin temaattisen analyysin menetelmin, joka sopii kuvailuun pyrkiviin tutkimuksiin (Vaismoradi ym. 2013) Aineistosta tehtyjä poimintoja luokittelemalla ja koodaamalla muodostettiin kategorioita ja teemoja.

Analyyysin tuloksena muodostui siirtymävaiheen kannalta tärkeiksi teemoiksi yhteistyö työskentelyn alussa, nuoren kohtaaminen, itsenäisen elämän taidot ja tieto jälkihuollosta.

TULOKSET

Jälkihuollon siirtymävaiheen työskentely alkaa, kun lastensuojelun sosiaalityöntekijä laittaa asian vireille. Tavoite on aloittaa työskentely 6kk ennen nuoren täysi-ikäistymistä, mutta siirtymävaiheen kesto kuitenkin vaihtelee ja työskentelylle ei aina jää riittävästi aikaa.

Siirtymävaiheen työskentely on tiedonsiirtoa, yhteistyötä ja asumisen ratkaisuja. Tapaamisia jälkihuollon asiakkaaksi siirtyvän nuoren kanssa on niin vähän, että tutustumiseen ja suhteen luomiseen ei jää aikaa, vaikka se koettaisiin tärkeänä. Yhteistyötä haastavat kiire, saatavan tiedon niukkuus, epäselvyydet vastuunjaossa ja epätietoisuus jälkihuollon sisällöstä.

Nuorilla voi olla vertaisilta tai lastensuojelulaitosten työntekijöiltä saatua virheellistä tietoa jälkihuollosta ja sen palveluista ja vaatimukset nuoren omasta aktiivisuudesta ja vastuusta voivat yllättää. Siirtymävaihetta tukisivat nuoren itsenäisen elämän taidot ja niiden harjoittelu sijaishuollossa, mikä toteutuu vaihtelevasti.

IDEAT KEHITTÄMISEEN

Käytäntötutkimuksen tulosten perusteella muodostimme kolme ehdotusta siirtymävaiheen työskentelyn kehittämiseksi.

1. Siirtymävaiheen prosessin laatiminen:

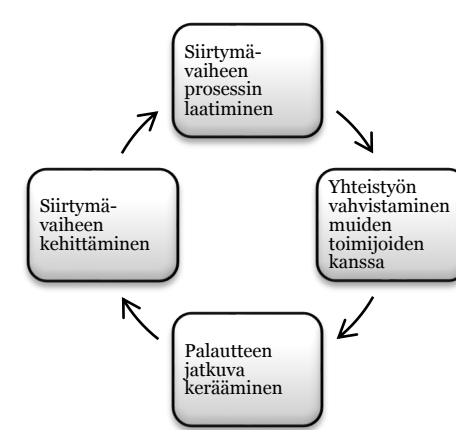
Auki kirjoitettu prosessi siirtymävaiheen sisällöstä ja vastuista tukisi tasavertaisen palvelun järjestämistä ja laadunvalvontaa.

2. Yhteistyön vahvistaminen lastensuojelun sosiaalityöntekijöiden ja lastensuojelun laitosten kanssa:

Vahvistamalla yhteistyötä vahvistettaisiin myös yhteistyötahojen osaamista ja tietoa jälkihuollon palveluista ja mahdollisuuksia tukea nuoren valmistautumista siirtymään.

3. Palautteen jatkuva kerääminen:

Keräämällä palautetta säännöllisesti niin asiakkailta kuin yhteistyötahoiltakin, voitaisiin toimintaa kehittää edelleen kokemustietoon perustuen.

LÄHTEET

Bengtsson, M., Sjöblom, Y. & Öberg, P. (2020). Transitional patterns when leaving care – Care leavers’ agency in a longitudinal perspective. Children and Youth Services Review 118, 1–9.

Lastensuojelulaki, Suomen sädöskokoelma § 417 (2007).

Vaismoradi, M., Turunen, H. & Bondas, T. (2013) Content analysis and thematic analysis: Implications for conducting a qualitative descriptive study. Nursing and health sciences 15, 398–405.